bron: overpalliatievezorg.nl/lichamelijke-en-psychische-klachten/uitzaaiingen-in-de-hersenen-hersenmetastasen
datum: 25-11-2026

# Uitzaaiingen in de hersenen

Kankercellen zijn anders dan gezonde cellen. Ze gaan steeds door met groeien. Als cellen van een tumor losraken en ergens anders in het lichaam terechtkomen, kunnen ze daar ook gaan groeien. Dan ontstaat er een nieuwe tumor. Zo'n tumor noem je een uitzaaiing of een metastase.

Als zo'n uitzaaiing in de hersenen zit, noem je dat een hersenmetastase.

## Wat is hersenmetastase?

Een hersenmetastase is een kankergezwel in de hersenen, dat is ontstaan uit cellen van kanker op een andere plek in het lichaam, bijvoorbeeld in de longen of de borst.

Een tumor in de hersenen, zoals een hersenmetastase, heeft geen ruimte om te groeien: de schedel is hard en geeft niet mee. Dat betekent dat de tumor op het hersenweefsel drukt. Daardoor kunnen er allerlei klachten ontstaan.

## Wat merk ik van hersenmetastasen?

Hersenmetastasen kunnen de volgende klachten geven:

- hoofdpijn
- sufheid
- cognitieve stoornissen en gedragsstoornissen
- epileptische aanvallen (insulten)
- problemen met lopen
- problemen met praten
- problemen met zien en horen
- minder/geen kracht en/of gevoel
- duizeligheid
- misselijkheid en overgeven

In een kwart van de gevallen treden de klachten heel snel op (binnen minuten tot uren) als gevolg van een epileptische aanval, hersenbloeding, herseninfarct of beklemming van hersenweefsel. Bij een herseninfarct raakt een bloedvat verstopt of dichtgedrukt, waardoor het hersenweefsel achter de verstopping afsterft.

Soms hebben mensen geen klachten en worden de hersenmetastasen gezien op een CT-scan of MRI van de hersenen.

## Oorzaken van hersenmetastasen

Hersenmetastasen kunnen afkomstig zijn van allerlei kankergezwellen, maar het zijn meestal uitzaaiingen van longkanker, borstkanker of een melanoom. Een melanoom is kanker van pigmentcellen, de gekleurde cellen in je huid, oog en slijmvliezen.

Het kan zijn dat er hersenmetastasen gevonden worden vóórdat je weet dat je ergens een tumor hebt. Dat komt doordat hersenmetastasen heel snel klachten kunnen geven, terwijl (bijvoorbeeld) bij longkanker de tumor in de long (nog) geen klachten geeft.

## Onderzoek

De arts zal je eerst vragen stellen over je voorgeschiedenis (hoe het vroeger met je ging) en je klachten. Daarna word je onderzocht.

Het kan zijn dat je arts onderzoeken voorstelt, zoals:

- neurologisch onderzoek en een MRI-scan of CT-scan
- soms is het nodig om een stukje tumorweefsel te onderzoeken. Dit kan na een biopsie van de uitzaaiing of nadat de uitzaaiing met een operatie verwijderd is.

***Als niet bekend is waar de metastase vandaan komt, krijg je een aantal extra onderzoeken om te kijken om welke soort kanker het gaat. Als onduidelijk is waar de uitzaaiing vandaan komt en om welke kankersoort het gaat heet dit 'primaire tumor onbekend'.***

## Hersenmetastasen: wat kan eraan gedaan worden?

Bij uitzaaiingen in de hersenen is het bijna nooit mogelijk om te genezen. Het doel van de behandeling is om de groei van de hersenuitzaaiingen te remmen, je

klachten niet te laten toenemen of ze te doen te verminderen, en hierdoor je kwaliteit van leven te verbeteren. Als je geen goede conditie meer hebt, kan je arts adviseren om alleen de klachten te behandelen en de tumor zelf niet meer te behandelen.

Mogelijke behandelingen zijn:

**bestraling**

Vaak wordt het behandeld met uitwendige bestraling. De uitzaaiingen worden dan één keer plaatselijk bestraald. Het is doel hiervan is de groei van de uitzaaiingen te remmen en klachten te verminderen. Bestraling kan alleen als je in goede lichamelijke conditie bent, en de ziekte in de rest van je lichaam onder controle is. Bestraling kan bijwerkingen geven.

**operatie**

Een operatie is vaak alleen mogelijk wanneer er maar één hersenuitzaaiing is. Ook hangt het af van de plek van de uitzaaiing, je lichamelijke conditie en de verspreiding van de kanker door je lichaam. Als de diagnose niet bekend is, kan ook besloten worden om te opereren. Dan kan het weefsel onder de microscoop bekeken worden.

**behandeling met medicijnen**

De medicijnen die je krijgt tegen de kankersoort die je hebt, werken door het hele lichaam en sommige medicijnen kunnen ook helpen tegen uitzaaiingen in de hersenen. Het gaat dan om bijvoorbeeld chemotherapie, doelgerichte therapie, anti-hormonale therapie en immunotherapie.

Naast bovengenoemde behandelingen worden vaak medicijnen gegeven om klachten te verminderen:

**behandeling met corticosteroïden (dexamethason)**

Hersenoedeem is een zwelling van het hersenweefsel. Een zwelling van het hersenweefsel zorgt voor druk op hersenen. Corticosteroïden remmen de ontsteking en daardoor het oedeem. De zwelling wordt minder en het hersenweefsel krijgt meer ruimte. Hierdoor heb je al binnen enkele uren of dagen minder klachten. Meestal wordt gekozen voor dexamethason. Dit medicijn geeft veel bijwerkingen als je het lang gebruikt. Je arts zal daarom proberen het na een paar werken af te bouwen.

**behandeling met medicijnen tegen epilepsie**

Een uitzaaiing in de hersenen kan epileptische aanvallen veroorzaken. Als je dit een keer hebt gehad, start je met anti-epileptica (medicijnen tegen epilepsie) om een volgende aanval te voorkomen.

**behandeling met pijnstillers**

Als je door hersenoedeem hoofdpijn hebt, kun je pijnstillers gebruiken. De pijn komt terug als de pijnstiller is uitgewerkt omdat de oorzaak van de pijn niet weggaat. Lees meer over pijnstillers bij kanker.

## Wat kan ik of mijn naaste doen?

Als je hersenmetastasen hebt, kun je daar zelf niets aan doen. Wat je wél kunt doen, is nadenken over wat je wel en niet wilt, hoe je de toekomst ziet, wat je grenzen zijn op het gebied van wel of niet behandelen. Door de hersenuitzaaiingen kun je last krijgen van persoonsveranderingen en gedragsproblemen. Dit kan erg zwaar zijn, ook voor je naasten. Het is belangrijk dat je hier hulp en steun voor krijgt.

Praat erover met je (huis)arts, maar ook vooral met je naasten. Misschien is het tijd om een wilsverklaring te maken, juist omdat hersenmetastasen plotseling ernstige klachten kunnen geven.

## Wat zijn mijn wensen?

Als je arts je een behandeling voorstelt, hoef je daar geen ‘ja’ op te zeggen. Het is erg belangrijk om goed na te denken over wat jij zelf wil. Vraag gerust naar

de voordelen en de nadelen van de behandelingen. Wat weegt voor jou het zwaarst? Wat wil je wel, en wat wil je niet? Bespreek je wensen met je arts, zorgverleners en naasten. Vertel hun duidelijk wat je wilt. Dan kunnen zij jou de zorg bieden die bij jou past.